

*Food in health and disease, scientific-professional journal of nutrition and dietetics - Special edition***DESET GODINA STRUČNO-EDUKACIJSKOG SIMPOZIJA
„ŠTAMPAROVİ DANI“****Filip Njavro^{*1}, Nikola Siladi¹, Tin Prpić¹, Deni Rkman¹, Ino Kermeć¹, Maksimilijan Mrak¹, Mario Mašić¹,
Andro Matković¹, Danko Relić^{1,2}, Jakov Ivković¹, Ivan Vukoja¹**¹Udruga narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Rockefellerova 4, Zagreb, Hrvatska²Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Rockefellerova 4, Zagreb, Hrvatska**Sažetak**

Suvremeni stil života od ljudi sve češće zahtijeva zanemarivanje osnovnih zdravstvenih potreba u svrhu bržeg napredovanja na radnom mjestu, zadovoljavanja potreba socijalne okoline te podmirivanja svih onih obaveza koje nam moderno društvo sa sobom donosi. Brojne negativne strane modernih životnih stilova narušavaju zdravlje, a to su prije svega nezdrava i neuravnotežena prehrana, pretjeran unos soli, nedovoljan odmor i san, nedostatna tjelesna aktivnost, pušenje, pretjerana konzumacija alkohola te prekomjerna izloženost stresu. Vođena navedenim problemima, skupina studenata medicine i mladih liječnika 2009. godine okupila se u Udruzi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ s ciljem promocije javnozdravstvenih težnji i načela Andrije Štampara, posebice onoga koje govori kako je glavno mjesto liječničkog djelovanja tamo gdje ljudi žive, a ne ordinacija. Iste godine Udruga je započela s organizacijom Stručno-edukacijskog simpozija „Štamparovi dani“ koji se tijekom devet godina prometnuo u nezaobilazan događaj koji iz godine u godinu posjećuju brojni stručnjaci, mladi liječnici te studenti iz Republike Hrvatske i inozemstva s idejom razmjene javnozdravstvenih misli, kontinuirane stručne izobrazbe i promocije zdravlja i zdravih stilova života. „Štamparove dane“ i rad Udruge su do sada prepoznale i podržale brojne relevantne institucije, a u budućnosti se očekuju i brojne druge suradnje koje će za cilj imati povratak temeljnim javnozdravstvenim postulatima te promociju zdravlja i zdravih stilova života.

Ključne riječi: Andrija Štampar, Stručno-edukacijski simpozij „Štamparovi dani“, Udruga narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, „Budi cool, ne budi bully“, „Zdravi stilovi života“

**TEN YEARS OF PROFESSIONAL-EDUCATIONAL SYMPOSIUM
„ŠTAMPAR’S DAYS“****Filip Njavro^{*1}, Nikola Siladi¹, Tin Prpić¹, Deni Rkman¹, Ino Kermeć¹, Maksimilijan Mrak¹, Mario Mašić¹,
Andro Matković¹, Danko Relić^{1,2}, Jakov Ivković¹, Ivan Vukoja¹**¹Association of People’s Health Andrija Štampar, Rockefellerova 4, Zagreb, Croatia²University of Zagreb, School of Medicine, Andrija Štampar School of Public Health, Rockefellerova 4, Zagreb, Croatia**Abstract**

The modern lifestyle often requires neglecting basic health needs for the purpose of faster progress in the workplace, meeting the needs of the social environment, and fulfilling the obligations that the modern society carries with it. Many negative aspects of modern lifestyles impair health, especially unhealthy and unbalanced diet, excessive salt intake, insufficient rest and sleep, lack of physical activity, smoking, excessive alcohol consumption and excessive exposure to stress. Guided by these problems, a group of medical students and young doctors gathered in the Association of People’s Health Andrija Štampar back in 2009, in order to promote public health aspirations and principles of Andrija Štampar, especially the one that says that the most important places of medical activity are places where people live, not offices. That same year, the Association started to organize the Professional-educational Symposium “Štamparovi dani” that turned into an unavoidable annual event which has already been visited by many experts, young physicians and students from all over the Croatia and abroad with the idea of sharing their public health thinking, practising continuous professional education, health promotion and healthy lifestyles. “Štampar days” and the work of the Association have so far been recognized and supported by number of relevant institutions. Many other collaborations are expected in the future, especially those which will aim to return to basic postulates of public health, health promotion, and healthy lifestyles.

Keywords: Andrija Štampar, Professional-educational symposium „Štampar’s days“, Association of People’s Health Andrija Štampar, „Be cool, do not be bully“, „Healthy lifestyles“

*Corresponding author: filipnjavro@yahoo.com

Uvod

U današnje vrijeme suvremeni stil života od ljudi sve češće zahtijeva zanemarivanje osnovnih zdravstvenih potreba u svrhu bržeg napredovanja na radnom mjestu, zadovoljavanja potreba uže i šire socijalne okoline te podmirivanja svih onih obaveza koje nam moderno društvo sa sobom donosi. Osim toga, tehnološki razvoj donio je, uz brojne prednosti, i izloženost različitim štetnim tvarima i životnim stilovima s kojima su se ljudi u prošlosti rjeđe susretali. Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije zdravlje je stanje potpunog fizičkog, mentalnog i društvenog blagostanja, a ne samo puko odsustvo bolesti. (Vukoja i sur., 2017). Brojne negativne strane modernih životnih stilova narušavaju navedene komponentne zdravlja, a to su prije svega nezdrava i neuravnotežena prehrana, pretjeran unos soli, nedovoljan odmor i san, nedostatna tjelesna aktivnost, pušenje, pretjerana konzumacija alkohola te prekomjerna izloženost stresu. (Ivković i sur., 2017). Napredak medicine donio nam je široki spektar terapijskih postupaka za brojna medicinska stanja koji omogućuje efikasniju kurativnu komponentu u liječenju bolesti no što je to bilo ikada prije. No, upravo zbog toga često se zanemaruje važnost prevencije bolesti i prebacivanja težišta javnozdravstvenog djelovanja među ljude, u njihove domove, na radna mjesta i ostala suvremena socijalna okupljališta (Kudva, 2016). Vođena navedenim problemima, skupina studenata medicine i mladih liječnika 2009. godine okupila se u Udruzi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ s ciljem promocije javnozdravstvenih težnji i načela Andrije Štampara, posebice onoga koje govori kako je glavno mjesto liječničkog djelovanja tamo gdje ljudi žive, a ne ordinacija. Iste godine pokrenut je i najveći i najznačajniji projekt Udruge – Stručno-edukacijski simpozij „Štamparovi dani“. „Štamparovi dani“ danas predstavljaju troetajni projekt koji se sastoji od međunarodnog simpozija „Zdravi stilovi života“, programa prevencije međuvršnjačkog nasilja „Budi cool, ne budi bully“ i javnozdravstvene akcije mjerenja krvnog tlaka te glukoze i lipida u krvi u ruralnim predjelima Požeštine. Međunarodni simpozij „Zdravi stilovi života“ iz godine u godinu okuplja ugledne predavače iz hrvatske i inozemstva te se u sklopu istoga redovito prezentiraju brojni relevantni radovi iz spomenutog područja. Nezaobilazan dio „Štamparovih dana“ predstavlja i program prevencije međuvršnjačkog nasilja „Budi cool, ne budi bully“ u sklopu kojega studenti i mladi liječnici, obilazeći osnovne škole u Požeštini, promoviraju toleranciju i govore učenicima o pogubnosti međuvršnjačkog

nasilja te djeluju u smjeru njegova smanjenja ili sprječavanja. Učenicima se pri tome dijele i brošure s prigodnim tekstovima o međuvršnjačkom nasilju te načinima ponašanja i aktivnostima kojima se takvo nasilje može prevenirati. Studenti su aktivno uključeni i u promicanje javnog zdravstva u selima Požeštine, a to ostvaruju mjereći krvni tlak, glukozu i lipide u krvi te informirajući stanovništvo o zdravim životnim stilovima radi poboljšanja kvalitete života i produljenja životnog vijeka. Također, provode se i ankete koje daju uvid u stanje zdravlja na tom području te pokazuju postoji li napredak u osvješćivanju stanovništva o zdravstvenim problemima tijekom godina (Pećina, Klarica i sur., 2017).

Stručno-edukacijski simpozij „Štamparovi dani“ tijekom godina

Prvi „Štamparovi dani“ održani su od 4. do 6. prosinca 2009. godine u Brodskom Drenovcu, rodnom mjestu velikana hrvatske i svjetske medicine i povijesti Andrije Štampara. Simpozij je organiziran od strane Udruge narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ i Studentskog zbora Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te je od samog početka osmišljen i proveden na trima razinama. Prva, stručno-edukacijska, izvedena je putem predavanja eminentnih predavača te usmjerena edukaciji budućih zdravstvenih djelatnika. Simpozij je otvoren predavanjem državnog tajnika za zdravstvo Ante-Zvonimira Golema pod naslovom „Djelovanje MZSS-a u suzbijanju nasilja“, nakon čega su prof. dr. sc. Jadranka Božikov, vršiteljica dužnosti ravnateljice Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, s temom „Andrija Štampar – liječnik kojeg je mudrost i razboritost slavonskog seljaka motivirala da život posveti izgradnji zdravstvenog sustava i međunarodnoj suradnji u javnom zdravstvu“ te prof. dr. sc. Vesna Jureša, prodekanica Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, s naslovom „Nasilje i zlostavljanje školske djece i mladih“ zaokružile prvi dio simpozija i time započele vrlo blisku suradnju zagrebačkog medicinskog fakulteta s organizatorima Simpozija koja traje i danas. Na prvim „Štamparovima danima“ predavanja su održali i drugi priznati predavači od kojih je važno spomenuti prim. mr. sc. Rajku Šimunović, glavnu urednicu časopisa *Medicina Familiaris Croatica*, koja je govorila o liječenju opijatskih ovisnika metadonom u ordinacijama liječnika obiteljske medicine, Vlatka Kopačić, predsjednika osječkog područnog ureda Hrvatske stomatološke komore s temom predavanja „Liječenje oralnih bolesti“ te Andriju-Mišu Damića iz Zavoda za javno zdravstvo Grada Zagreba

koji je predavao o preventivnim aktivnostima Zavoda. Druga razina Simpozija također je bila edukativnog karaktera i sastojala se od predavanja školskoj populaciji o bullyingu i mobbingu, a treća je uključivala javnozdravstvenu akciju mjerenja krvnog tlaka i šećera u slabije razvijenim ruralnim područjima Požeštine. Projekt je od samoga početka široko prihvaćen kao događaj od velike važnosti za studente upravo zbog toga što studenti kroz takve manifestacije uviđaju nužnost promjene načina razmišljanja i djelovanja među stanovništvom, što dugoročno dovodi do poboljšanja međuodnosa budućih zdravstvenih djelatnika te shvaćanja populacije i zdravstvenog sustava, prvenstveno na mikrorazinama, a potom i globalno. Uz podršku već spomenutog Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Simpozij je od prve godine održavanja priznalo i Sveučilište u Zagrebu, Požeško-slavonska županija, Zavod za javno zdravstvo Grada Zagreba, Studentski zbor Sveučilišta u Zagrebu, udruge CroMSIC i „Idea +“ te časopis Medicinar.

Vođeni pozitivnim iskustvima iz prve godine, članovi Udruge narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ nastavili su s organizacijom „Štamparovih dana“ ne mijenjajući pri tome troetafni koncept. Drugi Simpozij održan je od 9. do 12. prosinca 2010. godine, a započeo je akcijom mjerenja krvnog tlaka i šećera u ruralnom dijelu Požeštine (Sulkovci, Bzenica, Poloje i Komorica) pri čemu je provedena i anketa za stanovnike o kvaliteti života i življenja. U interaktivnim radionicama sa srednjoškolcima naglasak je stavljen na spolno odgovorno ponašanje, a u istom tonu nastavljena je i sesija predavanja u stručno-edukacijskom dijelu. Doc. dr. sc. Đurđica Lazić govorila je o spolno prenosivim bolestima među mladima, prof. dr. sc. Jadranka Božikov održala je predavanje o prevalenciji spolno prenosivih bolesti u Republici Hrvatskoj, a prof. dr. sc. Borislav Miličević govorio je o zdravoj prehrani. Treći „Štamparovi dani“ održani su od 8. do 11. prosinca 2011. godine, a naglasak je stavljen na odnos mladih liječnika prema temeljnim javnozdravstvenim postulatima. Pri tome su prezentirani rezultati anketa i istraživanja provedenih u prethodne dvije godine, a predavanja o javnozdravstvenim preventivnim aktivnostima održali Ivan Vukoja, Jakov Ivković, Danko Relić i Josip Varvodić. Četvrti Simpozij po redu održan je od 6. do 9. prosinca 2012. godine, a značajan je po tome što je osim javnozdravstvenih tema uključivao i aktualne teme iz drugih područja zdravstva. Tako je Ivan Malenica educirao polaznike o mogućnostima prekogranične zdravstvene zaštite, Martin Grbavac i Ante Vulić su govorili o razvoju transplantacijske

medicine u Republici Hrvatskoj dok je doc. dr. sc. Tomislav Crnković održao predavanje o najčešćim ortopedskim oboljenjima.

Peti jubilarni Stručno-edukacijski simpozij „Štamparovi dani“ održan je u okolici Brodskog Drenovca od 5. do 8. prosinca 2013. godine, a predstavlja izdanje koje je uvelike podiglo organizacijsku ljestvicu i na taj način uvjetovalo konstantni napredak u stručnom i organizacijskom smislu u nadolazećim godinama. Kao i prethodnih godina, prva etapa uključivala je javnozdravstvenu akciju mjerenja krvnog tlaka i šećera, ovoga u putu u selima Novoselci i Trapari u okolici Brodskog Drenovca. U drugom dijelu educirani članovi Udruge provodili su interaktivne radionice o prevenciji međuvršnjačkog nasilja u šestim i sedmim razredima Osnovne škole fra Kaje Adžića u Pleternici, a ista praksa u drugoj etapi Simpozija nastavljena je sve do današnjeg dana. Treći dio je tradicionalno u funkciji trajne edukacije članova Udruge i svih zainteresiranih posjetitelja u procesu cjeloživotnog učenja, a 2013. godine u središtu je bio Simpozij vojne i krizne medicine. U suradnji s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskim društvom mladih liječnika i Hrvatskim društvom za vojnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora te Udrugom hrvatskih liječnika dragovoljaca proveden je simpozij o kriznim uvjetima i stanjima uz analizu i dotadašnja iskustva eminentnih stručnjaka vojne i krizne medicine iz Domovinskog rata. Pri tome je akademik Ivica Kostović predavao na temu humanitarne krize u uvjetima rata niskog intenziteta, prof. dr. sc. Miloš Judaš na temu komunikacije s međunarodnim humanitarnim organizacijama i Ujedinjenim narodima u kriznim stanjima te prof. dr. sc. Marijan Klarica na temu opskrbe lijekovima i sanitetskim materijalom u domovinskom ratu. Prof. dr. sc. Andrija Hebrang predstavio je rezultate analize hrvatskog ratnog saniteta te govorio o organizaciji saniteta u srpsko-crnogorskoj agresiji 1990.-1998. godine na osnovu kojih se dalo zaključiti da su hrvatski liječnici u samom vrhu svjetske krizne medicine. Mr. sc. Vesna Bosanac je govorila o vukovarskoj ratnoj bolnici u okruženju za vrijeme Domovinskog rata. Prof.dr.sc. Drago Prgomet izvjestio je o medicini u Domovinskom ratu u znanstvenoj i stručnoj publicistici, mr.sc. Ivan Bagarić o ustrojstvu ratnog saniteta HVO-a, a dr. Renato Mittermayer o ratnim iskustvima Zapadno-slavonskog ratišta te ustrojstvu saniteta pri misiji GSOS RH u Afganistanu, dok su liječnici Dario Švajda i Boris Hrečkovski informirali polaznike o bolničkoj organizaciji u zbriježavanju masovne nesreće te MRMI standardu. Detaljan osvrt

na stanje i funkcioniranje zdravstvenog vojništva iznio je savjetnik ministra zdravlja Ivan Medved. Izuzetno dobra posjećenost Simpozija kao i mnoštvo zainteresiranih mladih kolega liječnika te studenata govorili su u prilog tome da su vojna i krizna medicine dvije izuzetno zanimljive teme za koje ne nedostaje interesa.

Posebnosti šestih po redu „Štamparovih dana“ koji su održani od 9. do 14. prosinca 2014. godine u okolici Brodskog Drenovca očituju se u njihovom međunarodnom karakteru te u tome što je važnost događaja prepoznalo i Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske kroz pokroviteljstvo u sklopu projekta Udruge „Zdravlje svima“, a kao pokrovitelji su još sudjelovali i Požeško-slavonska županija, Grad Požega, Grad Pleternica te Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. Suorganizatori događaja bili su Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatsko društvo za palijativnu medicinu i Hrvatsko društvo mladih liječnika Hrvatskog liječničkog zbora, Požeška biskupija i brojni drugi. Uz interaktivne radionice prevencije međuvršnjačkog nasilja među osnovnoškolskom djecom te javnozdravstvenu akciju mjerenja krvnog tlaka i šećera u Velikoj, važnu ulogu imao je i međunarodni Simpozij palijativne skrbi i medicine održan 12. i 13. prosinca 2014. godine u Dvorani svete Terezije Avilske u Požegi. Prvog dana održano je predstavljanje knjige „Palijativna skrb – brinimo zajedno“ autora prof. dr. sc. Veljka Đorđevića, doc. dr. sc. Marijane Braš i dr.sc. Lovorke Brajković u Zavodu za znanstveni i umjetnički rad u Požegi. U stručno-edukacijskom dijelu važno je spomenuti predavanje mr. sc. Josipa Krpeljevića na temu uloge duhovnika u timu palijativne skrbi, Ivane Mađaroši o ulozi nevladinih organizacija u razvoju sustava palijativne skrbi, prof. dr. sc. Milice Katić na temu pristupa liječnika obiteljske medicine u palijativnoj skrbi, prim. mr. sc. Rajka Šimunović o specifičnim zadacima liječnika obiteljske medicine u palijativnoj skrbi te Ljerka Pavković koja je obradila temu uloge medicinske sestre u multidisciplinarnom timu palijativne medicine. Akademkinja Vida Demarin govorila je o palijativnoj skrbi s neurološkog aspekta, a doc. dr. sc. Marijana Braš je predavala na temu psihoterapijske potpore u timu palijativne skrbi. Od 10. do 13. prosinca 2015. godine održani su sedmi po redu „Štamparovi dani“ koji su započeli radionicama o prevenciji međuvršnjačkog nasilja među osnovnoškolskom djecom u trajanju od dva dana kojima je obuhvaćeno više od 600 učenika. U drugoj etapi provedena je akcija mjerenja krvnog tlaka i glukoze među stanovništvom s područja Grada Pleternice usklpokoje je provedena i anketa o kvaliteti

života i življenja na tom prostoru. Treći dio projekta činio je međunarodni simpozij, ovoga puta na temu „Zdravi stilovi života“ održan u Hrvatskoj knjižnici i čitaonici Pleternica u organizaciji Udruge narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ te Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskog društva mladih liječnika Hrvatskog liječničkog zbora i Panonskog instituta za narodno zdravlje, a suorganizatori su bili Prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Tehnološki fakultet Tuzla (Bosna i Hercegovina), Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Škola narodnog zdravlja Andrija Štampar Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Studentski zbor Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije, Dom zdravlja Požeško-slavonske županije, Zavod za hitnu medicinu Požeško-slavonske županije, Dom zdravlja Gadžin Han (Republika Srbija), Dom zdravlja Tomislavgrad (Bosna i Hercegovina), Udruga za neuropsihijatriju, Hrvatska udruga bolničkih liječnika, Hrvatska udružba obiteljske medicine i Udruga „Mladi za mlade“ Pleternica. Posebnost sedmih „Štamparovih dana“ leži u činjenici koja kazuje da se radi o prvom simpoziju na temu „Zdravi stilovi života“ koja se zbog pozitivnih reakcija sudionika zadržala i na svim idućim „Štamparovim danima“, uključujući i nadolazeće, desete po redu. Simpozij je obuhvatio najčešće kronične nezarazne bolesti uz zdrave stilove života koji se tiču zdrave prehrane i tjelovježbe, a poseban osvrt dan je na cjeloviti pristup čovjeku i medicini kroz jedinstvenost svih dimenzija – psihofizičke, duhovne i socijalne. Također, od 2015. godine prijavljeni sažeci i cjeloviti radovi sa „Štamparovih dana“ objavljuju se u posebnom izdanju časopisa Hrana u zdravlju i bolesti koji povodom Simpozija zajednički izdaju Farmaceutski fakultet Univerziteta u Tuzli te Prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Akademkinja Vida Demarin otvorila je Simpozij predavanjem o prevenciji moždanog udara, doc.dr.sc. Marinko Dikanović iznio je nove spoznaje o metaboličkom sindromu dok je dr.sc. Ivan Barišić predavao o novostima o aterosklerozi, a prof.dr.sc. Adrijana Včeva održala je zanimljivo predavanje o tome kako sačuvati dobar glas. Na temu pripreme hrane i zdrave prehrane predavanja su održali posebni gosti prof.dr.sc. Midhat Jašić i prof.dr.sc. Drago Šubarić s temom nutrigenetike, nutrigenomike i potrebe za individualizacijom prehrane, zatim dr.sc. Antun Jozinović na temu nusproizvoda u prehrambenoj industriji kao jeftinij

sirovini za razvoj funkcionalnih proizvoda te dr.sc. Radoslav Miličević o promjenama u ponašanju eksperimentalnih miševa kontinuirano prihranjivanih taurinom i kofeinom nakon konzumacije čokolade s velikim udjelom kakaa, dok je doc.dr.sc. Ines Banjari predavala o posebnostima prehrani u trudnoći, a dr.sc. Marizela Šabanović o posebnostima prehrane bubrežnih bolesnika. U dijelu posvećenom tjelovježbi zanimljiva predavanja održali su dr.sc. Danijel Jurakić, koji je govorio o tjelesnoj neaktivnosti kao javnozdravstvenom prioritetu današnjice, dr.sc. Maroje Sorić o važnoj ulozi vježbanja u savladavanju stresa te Marin Dadić, koji je održao zanimljivu radionicu o primjerima treninga na poslu. O duhovnom zdravlju govorio je kancelar Požeške biskupije mr.sc. Josip Krpeljević, a o zanimljivostima psihoterapije govorili su Lidija Jurić Sulić te Lucija Bagarić Krakan, dok je Ljerka Pavković govorila o utjecaju zdravstvene njege na zdravlje nakon rehabilitacije bolesnika s moždanim udarom, dok je posebna gošća prof.dr.sc. Gorana Rančić održala zanimljivo predavanje o adipobiologiji. Posebno valja istaknuti i sudjelovanje uvaženog kolege Dragoljuba Kocića, koji posjeduje značajan opus ostavštine akademika Andrije Štampara i koji je predstavio svoj projekt „Kako spasiti život“. Članovi Udruge narodnog zdravlja Andrija Štampar predstavili su svoj rad zanimljivim predavanjima. Ana Vukoja predstavila je projekt „Budi cool, ne budi bully“, Lana Ivković je izvijestila o aktivnostima Udruge u kontroli rizičnih čimbenika za razvoj kardiovaskularnih bolesti, a Ivan Krakan o tjelesnoj aktivnosti kao lijeku u funkciji zdravlja. (Miličević, 2015).

Osmi „Štamparovi dani“ održani su od 8. do 11. prosinca 2016. godine u okolici Brodskog Drenovca uz aktivnosti koje su prepoznale jedinice lokalne i regionalne samouprave, Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa Republike Hrvatske te Studentski zbor Sveučilišta u Zagrebu, uz pokroviteljstvo Razreda za medicinske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Simpozij je po već ustaljenom obrascu započeo dvodnevnom interaktivnim radionicama o prevenciji međuvršnjačkog nasilja u Osnovnoj školi fra Kaje Adžića u Pleternici, a nastavljen akcijom mjerenja krvnog tlaka i šećera stanovništvu s područja Općine Velika. Tom prilikom je i anketirano te s rizičnim čimbenicima upoznato 200-tinjak građana s područja Velike. Udruga narodnog zdravlja osme „Štamparove dane“ organizirala je zajedno s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu te Europskim društvom za higijenu i dizajn, a suorganizatori su, uz prošlogodišnje, bili i Međunarodni institut za zdravlje mozga te

HUMS Požega. Simpozij je otvoren predavanjem akademkinje Vide Demarin o životnom stilu i zdravlju mozga, nakon čega je doc. dr. sc. Marinko Dikanović problematizirao neurogeni plućni edem, a prof. dr. sc. Dževdet Smajlović govorio je o prehospitalnom tretmanu moždanog udara. Predavanje o dislipidemiji održale su Anamarija Jurić i Ana Tiljak, a prof. dr. sc. Adrijana Včeva govorila je o aktualnostima vezanim za laringofaringealni refluks. Doc. dr. sc. Ines Banjari održala je predavanje o uhranjenosti djece školske dobi, prof dr. sc. Muharem Zildžić govorio je o promociji zdravih stilova života među školskom djecom, dok je prof dr. sc. Midhat Jašić izvijestio o rizicima prekomjernog i nedovoljnog unosa joda hranom. Predavanje o inspekcijskom nadzoru u zdravstvu održao je Ivan Malenica, dok je o menadžmentu u zdravstvu govorio Miroslav Dubovečak. Prof. dr. sc. Hrvoje Tiljak izvijestio nas je o svemu što bismo trebali znati o eKartonu, prof. dr. sc. Jadranka Božikov govorila je o projektu eZdravlje, dok je Nada Kosić Bibić predstavila projekt „Budi DRUGačiji“, a Jasmina Kovačević održala predavanje o centru zdravlja. Predavanje o pravilnom treningu održao je Ivan Krakan, kirurško liječenje blefarospazma prezentirao je Vedran Zubčić, dok je Sabina Cviljević istaknula važnosti o prevalenciji i antimikrobnoj osjetljivosti ureaplazme i mikoplazme. Naposljetku, Marija Perić održala je predavanje o nacionalnom programu ranog otkrivanja karcinoma vrata maternice. (Miličević, Vukoja, 2016).

Deveti po redu „Štamparovi dani“ tradicionalno su održani drugog vikenda u prosincu, od 7. do 10. prosinca 2018. godine. Prva dva dana simpozija obilježena su satelitskim simpozijem „Budi cool, ne budi bully“ te interaktivnim radionicama o prevenciji međuvršnjačkog nasilja među osnovnoškolskom djecom čime se iz godine u godinu pokušava obuhvatiti što veći broj učenika pleterničkog kraja. Akcija mjerenja krvnog tlaka i šećera i anketiranja stanovništva o kvaliteti života i življenja provedena je na raznim lokacijama Požeštine koje su ovoga puta uključivale gradove Požegu, Pleternicu, Kutjevo te Općinu Velika. U sklopu „Štamparovih dana“ 8. prosinca 2017. godine održan je satelitski simpozij Sekcije mladih Hrvatskog gastroenterološkog društva u Općoj županijskoj bolnici Požega. Doc. dr.sc. Ivica Grgurević govorio je o epidemiologiji i prirodnom tijekom nealkoholne masne bolesti jetre, a doc.dr.sc. Ivana Mikolašević održala je predavanje o nealkoholnoj masnoj bolesti jetre kao multisistemnoj bolesti, dok je o liječenju iste govorio dr.sc. Tomislav Bokun. Doc.dr.sc. Petra Turčić predstavila je mogućnosti liječenja nealkoholne masne bolesti

jetre biljnim pripravcima. Doc.dr.sc. Goran Hauser govorio je o indikacijama i iskustvima u fekalnoj transplantaciji, a dr.sc. Gordana Živanović Posilović održala je predavanje o primjeni ERAS protokola u općoj bolnici. Međunarodni simpozij Zdravi stilovi života održan je 9. prosinca 2017. godine u Hrvatskoj knjižnici i čitaonici Pleternica, a uz Udrugu narodnog zdravlja „Andrija Štampar” organiziran je u suradnji s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Europskim društvom za higijenu i dizajn, Prehrambeno tehnološkim fakultetom Sveučilišta u Osijeku i Panonskim institutom za narodno zdravlje. Na mjesto suorganizatora uz prošlogodišnje priključili su se i Hrvatsko farmaceutsko društvo, Hrvatska liječnička komora – područni ured Osijek, KBC Osijek, OŽB Požega, Institut za javno zdravlje Vojvodine (Republika Srbija), Zavod za javno zdravlje Subotica (Republika Srbija), Veleučilište u Šibeniku, Hrvatska udruga bolničkih liječnika, Udruga za neuropsihijatriju, Hrvatska udruga medicinskih sestara – Požega te Hrvatsko žensko društvo Pleternica. Predavanjem o 90 godina Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar” i 100 godina Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Simpozij je svečano otvorila izaslanica dekana Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i v.d. ravnateljice Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar” prof. dr. sc. Mirjana Kujundžić-Tiljak. Nakon uvodnog dijela Simpozija, prof. dr. sc. Vesna Jureša održala je predavanje o važnosti nacionalnih programa ranog otkrivanja raka, Dražen Đurović govorio je o nacionalnom programu ranog otkrivanja raka dojke, dr. sc. Marija Perić i Boris Lovrić upoznali su sudionike s nacionalnim programom ranog otkrivanja raka vrata maternice, dok je Jasmina Kovačević približila ulogu zavoda za javno zdravstvo u provedbi nacionalnog programa prevencije. Iskustva u realizaciji Nacionalnog skrining programa za rano otkrivanje raka debelog crijeva Sjevernobačkog okruga prenijela nam je prim. mr. sc. Nada Kosić Bibić, a prof. dr. sc. Hrvoje Tiljak progovorio je o ulozi obiteljskog liječnika u ranom otkrivanju raka. Akademkinja Vida Demarin održala je predavanje o programima unaprjeđenja zdravlja ugodom, doc. dr. sc. Vera Musil govorila je o prevenciji kardiovaskularnih rizika u djece školske dobi, dok je prof.dr.sc. Nizama Salihefendić u zajedničkom nastupu s prof. dr. sc. Muharemom Zildžićem i prof. dr. sc. Midhatom Jašićem održala predavanje o važnosti promocije zdravih stilova života u ranoj dječjoj dobi za očuvanje mentalnog zdravlja za cijeli život. Prof. dr. sc. Eržebet Ač Nikolić govorila je o javnozdravstvenom značaju fizičke aktivnosti, a Ivan Krakan govorio je

o zdravim stilovima života u 22. stoljeću. Predavanje o tome kako nutritivno nepoželjne namirnice učiniti poželjnijima održala je prof. dr. sc. Đurđica Ačkar, a Džemil Hajrić iznio je aktualnosti o utjecaju unosa joda solju s aspekta kvalitete soli na tržištu Bosne i Hercegovine, dok je Ivan Vukoja ispred grupe autora govorio je o funkcionalnoj medicini i ulozi zdravih životnih navika. Predavanje o alergijskom rinitisu i kroničnom rinosinusitisu održao je doc. dr. sc. Hrvoje Mihalj, prof. dr. sc. Andrijana Včeva govorila je o prevenciji karcinoma grkljana, dok je Vedran Zubčić prezentirao multidisciplinarni pristup u liječenju tumora glave i vrata, a prof. dr. sc. Fuad Pašić govorio je o barijatrijskoj kirurgiji. U sesiji Hrvatske udruge bolničkih liječnika posvećenoj dubokoj venskoj trombozi predavanja su održali Ivana Šmit o novim spoznajama u dijagnostici i liječenju, prof. dr. sc. Jasminka Milas Ahić o protrombogenim stanjima, dr.sc. Miroslav Dubovečak o dubokoj venskoj trombozi u trudnoći, Marlena Ljubičić o dijagnostici duboke venske tromboze, a Stanislava Laginja o kompresijskom liječenju duboke venske tromboze, dok je Jakov Ivković istaknuo ulogu rane vertikalizacije i medicinske gimnastike u prevenciji tromboembolijskog incidenta nakon operativnog zahvata na lokomotornom sustavu. U sesiji Hrvatskog farmaceutskog društva predstavile su se Ljekarne Zagrebačke županije u čije ime je govorila Ana Galić Skoko s temom savjetovališta za zdravo mršavljenje i škole nepušenja, Ljekarne Prima Pharne koje je predstavio Matija Togonal s projektom Pričajmo o zdravlju, Ljekarne Vaše zdravlje s temom probira pacijenata s metaboličkim sindromom, dok su Hrvatsko farmaceutsko društvo predstavljale magistre Ingrid Kummer s predavanjem znanja i stavovi ljekarnika i građana u cijepljenju protiv gripe te Anita Galić koja je govorila o fotozaštitnom ponašanju i prevenciji raka kože u Slavoniji. Projekt „Reci DA zdravlju“ predstavio je Luka Dokoza, a predavanja su još održali Oto Kraml o tradicionalnom šetanju, Anamarija Jurić ispred grupe autora o biljnim pripravcima kao potencijalnoj terapiji za funkcionalnu dispepsiju te dekan Veleučilišta u Šibeniku Ivan Malenica ispred grupe autora o nasilju prema zdravstvenim djelatnicima i pitanju njihove zaštite u međunarodnom i nacionalnom pravu. (Vukoja, 2017).

Zaključak

U nepunih deset godina aktivnog javnozdravstvenog djelovanja Udruga narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ ostavila je u naslijeđe niz kvalitetnih

projekata i time se pozicionirala među nositelje modernih javnozdravstvenih ideja unutar granica Republike Hrvatske, ali i u široj okolici. Stručno-edukacijski simpozij „Štamparovi dani“, središnji anualni projekt Udruge pokrenut od strane nekolicine entuzijastičnih studenata medicine i mladih liječnika, u proteklim godinama prometnuo se u nezaobilazan događaj koji iz godine u godinu posjećuju brojni stručnjaci, mladi liječnici te studenti iz Republike Hrvatske i inozemstva s idejom razmjene javnozdravstvenih misli, kontinuirane stručne izobrazbe i promocije zdravlja i zdravih stilova života. Uz brojne značajne institucije koje su tijekom godina prepoznale i podržale rad Udruge, njezini članovi izuzetno su ponosni i na posljednju u nizu suradnji koju je ostvarena s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnog društva u okviru Inicijalne programske suradnje za novi program „Zdravlje svima“. Program ima za cilj promociju zdravlja i zdravih stilova života, a same aktivnosti uključivat će organizirana besplatna savjetodavna i predavanja za opću populaciju, međunarodne i domaće simpozije, javnozdravstvene akcije mjerenja rizičnih čimbenika za kronične nezarazne bolesti te, kao dugoročni cilj, stvaranje Savjetodavnog centra za sinergijsku međusektorsku suradnju. U budućnosti se očekuju i brojne druge suradnje prvenstveno usmjerene ka približavanju zdravlja sugrađanima jer jedino aktivnim pristupom možemo učiniti našu zajednicu zdravijim mjestom za život te u potpunosti ispuniti poziv na koji svi medicinski djelatnici polažu zakletvu. Prvi korak nam je prije mnogo godina pokazao naš učitelj Andrija Štampar, a to je vraćanje liječničkog djelovanja na mjesta gdje ljudi žive i obitavaju – u njihove domove.

Literatura

1. Vukoja, I., Jašić, M., Salihefendić, N., Ivković, J. i Relić, D. (2017): FUNKCIONALNA MEDICINA I ULOGA ZDRAVIH ŽIVOTNIH NAVIKA. Hrana u zdravlju i bolesti, 3 Specijalno izdanje (9. Štamparovi dani), 20-22. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/198868>.
2. Ivković, J., Vukoja, I., Njavro, L., Relić, D., Plazibat, O., Asančaić, A. i Božikov, J. (2016): Šest godina javnozdravstvenih aktivnosti Udruge narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. Radovi Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požegi, (5.), 69-75. <https://doi.org/10.21857/ydkx2c3ng9>.
3. Kudva, P.B. (2016): “The era of prevention:” Prevention is better than cure. J Indian Soc Periodontol. 20(1):2–3.
4. Pećina, M., Klarica, M. (2017): Sveučilište u Zagrebu, Medicinski Fakultet, 1917-2017. In: Studentski zbor, Njavro, F. (ed.), Zagreb, Hrvatska: Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, pp. 733-741.
5. Milicevic, R. (2015): Predgovor izvanrednom izdanju časopisa Hrana u Zdravlju i Bolesti. Hrana u zdravlju i bolesti, Specijalno izdanje (Štamparovi dani), 0-0. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/157087>
6. Miličević, R. i Vukoja, I. (2016): Predgovor izvanrednom izdanju Časopisa Hrana u zdravlju i bolesti. Hrana u zdravlju i bolesti, 2. Specijalno izd. (8. Štamparovi dani), 0-0. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/173868>
7. Vukoja, I. (2017): Predgovor izvanrednom izdanju Časopisa Hrana u zdravlju i bolesti. Hrana u zdravlju i bolesti, 3 Specijalno izdanje (9. Štamparovi dani), 0-0. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/198844>